

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Caroli Scribani è Societate Iesv Philosophvs Christianvs

Scribanius, Carolus

Neobvrgi. Ad Danubium, 1618

Cap. X. Detractio. Ingens præsensque toxicum odiorum bellorumq[ue]
materies.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46524](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46524)

Christiane? durior Lazarus est?
seuerior Stoicus? Epicurus opinio-
ne tua asperior? quid exspectas?
Epicuri veriore[m] famam? non in-
grederis hac via. Stoici nomen?
non imitaris documenta. Lazari
caelum? non insistis vestigiis La-
zaro calcaris. aliud ergo tibi cae-
lum nouus Dædalus fabricare, a-
liam gloriam, sed & Deum alium
tibi cuique nouus demiurgus con-
de. aut si Epulonis mensa & pur-
pura delectaris, quid nisi Epulonis
exitu coronaberis? in quo tristissi-
ma denegatio vel digitalis roris,
aeternum infelicissimis insonat au-
ribus, nulla in omnem aeternitatem
remediationis exspectatione, nulla
mitigationis.

C A P V T X.

DETRACTIO. Videbis hac vna
plures, omnibus retro bellis, ceci-
disse, nec alia re promptius armari
X 2 manus,

manus, iuuenescere gladios, et
 saeva recrudescente vulnera, non
 sanguine saturandos. Hinc impio
 non semel ferrum, non genitorum
 vberibus, aut vtero parcens
 nec caelo iam donatis. ita humi
 hac generis pestis, irrita licet, ad
 daci tamen et praesidenti conat
 caelos petit, caelo venena iactat
 tur: maiora ausura, nec lingua
 a conditore temperatura. Hoc ma
 lum. aeterna hac lingua et calu
 morum vulnera esse. ira semel se
 uisse, aeternum est. deterius et iactat
 cum nullo aut auro, aut precibus
 aut ingenio, venenum hoc eluunt
 vbicunq; iniecit manum, per
 ennat.

INANISSIMAE etiam elocu
 tionis genus aliud. qua cogita
 ta, dicta, facta quisque sua, proba
 improbaue fuerint, tollit in manus
 damnat aliena. sua quaecunq; illa
 demum probat, vt selectissime no
 t; aliena improbat, vt non satis
 stolidi

stoliditatis face deterfa, vt immer-
fa etiam nū improvidæ mentis fur-
furi. hinc plena omnia laudis suæ,
damnationis alienæ. dixerit fece-
ritque improbanda omnibus, lau-
data tamen cuique consilia factaq;
sua. dixerit fecerit alius probanda
omnibus, illaudata tamē abibunt.
quòd si rem non possunt, mentem
incusabunt, & de mente sua alie-
nam arguent. quid non potest li-
nor, quid non invidentia alienæ
laudis emula, calcaneo illius insi-
stens? quid non amor proprius,
cū quisque tantum decersisse sibi
arbitratur, quantum accessit alteri;
tantum accessisse, quantum dece-
sit alteri. ignari nos eadem lingue
& calami mensura feriendos, qua
in alios insurgimus, pari per omnia
damnatione, improbatione pari.
hinc nulla propè colloquia sine a-
liena mensa, veste, moribus, adeo-
que omnis ferè sermocinatio de
extranea domo, vita, studiis; tot
iudices habituri quot capita. ita

dum nostra laudari volumus, dam-
namus aliena, quasi aliena dam-
natio gradus sit ad laudum nostrarum
verticem, ad quem nemo nisi
per illam veniat.

Intuere, quàm cæco rapiamur
impetu, quàm improvido. factum
omnes alienum improbant, factum
nemo videt; adeoque arrogan-
tiam suam submissionem deputat.
cæcus amor sui est. ambitiosam
ornatus supellectilem, in aliena
domo & corpore quis non impro-
bat? suam quis non probat, & in-
ter prudentis parsimoniz exempla
ponit? non habet oculos ambitio-
domi suæ: vicinam domum ino-
culavit suis. Quàm fatua amula-
tio? quàm stolidam ambitio est? non
patitur parem. sola videri, laudari
vult sola. & dum reliquos dam-
nar, non videt eadem se sententia
à reliquis perenti, cum in pari ma-
iore ve delicto sit. misera humana
conditio, tot pati indices! etiam
patrem, matrem, filios, coniun-
gem,

gem, famulantium gregem, dura
fors, & acerba nimis, in materno
non raro lacte & vberis, ac propè
etiam vtero pati iudicem; in filio
filiaque vitæ tuæ non infima parte,
pati iudicem, in coniugali toro iu-
dicem, in cordatissimo patrio affe-
ctu iudicem. & iaculamur in rerum
amorem, adeoque sanguinem
sanguine testamur. possunt tam
pugnantia in vna stabulare men-
te, amor & damnatio? aut non
mentitur amor qui damnat? lau-
dat si amor est, adeoque vt etiam
non probanda laudet; aliquid e-
nim cæcitatæ omnis amor habet,
etiam in prudente. vt licet dani-
nanda in amico videat, mitiget,
extenuet, eleuetque in tantum, vt
sæpè nil quod damnetur reliquum
faciat. hinc illud: *Qui ambulat frau-*

Prou. 11

*dulenter, reuelat arcana: qui autem
fidelis est animi, celat amici commis-
sum.* si in modis omnibus damnan-
da viderit, excusationū mille mo-
dos reperit. solers omnis amor est.

X 4

VI

vt amicum tueatur, nihil inausum
relinquit. & ego credam hunc pa-
trem, matrem, filium, coniugem
qui damnat? credā amare qui per
petuo confodienda silentio, vbi
ganda putant? qui in sepelienda te-
nebris, reducunt in solem? quibus
nec vbera, nec thorus sanctus esse
credam amare? quanti periere, pa-
tre, matre, filiis, coniuge propala-
tricibus? quid erit in terris iam san-
ctum; aut quos speramus fiducia
portus, si in sanguine, vbera, thoro
tempestas metuenda est? si in pa-
tria, matris, coniugali mente nau-
fragia timenda sunt?

Parcit

*Cognatis maculis similis fera. Quā-
do leoni*

*Fortior eripuit vitam leo? Quone-
more vnquam*

*Expiravit aper maioris dentibus
apri?*

*Indica tigris agit rabida cum ti-
gride pacem*

*Perpetuam. seuis inter se conue-
nit vrsis.*

Philosophus Christianus. 489

*Ast homini ferrum letale incude
nefanda*

*Produxisse parum est, neque enim
nunc sufficit ira*

Occidisse aliquem;

In parentum læuiunt viscera diræ
linguæ, in coniugalem thalamum
funesta labra, in consanguineum
sanguinem ora nefanda, fuerunt
qui hostilia

Pectora, brachia, vultum

Crediderint genus esse cibi.

quasi iræ pacandę victima talis ca-
deret; nos nec à propinquo san-
guine abstinemus. in quem can-
que enim ferocire has linguas vi-
demus, nulla verecundia tori, nul-
la reuerentia patria, nullo filiali
pudore, nulla erubescencia matris.
nihil enim nunc tam pudendum
est, nihil cum tanto periculo con-
iunctum, quod improba licentia
vulgare metuat. ita mutuis dede-
corationibus cõsperfi, mutuis den-
tibus laceri, magnam implere pos-
sumus tragœdiam. vt meritò Poëta
exclamet;

X 5 Quis

*Quis iam crudeles optavit sumere
pœnas?*

nam ille quem viderat

Lacrum crudeliter ora,

*Ora manusque ambas, populata
que tempora raptis*

*Auribus, & truncas inhonesto vul-
nere nares,*

Iudas est, si cum hac linguarum sa-
nctia compares. in vno enim ste-
tit hæc crudelitas Deiphobo. at lin-
guæ virus omne, crudelisque feri-
tas transit in posteros. non con-
tenta in vno scuisse capite, omnem
simul progeniem vno crudeli con-
figit iaculo, nullo sanguine satian-
da: inexplebili enim siti rapit
in nepotes, & quotquot amicitias
societate, aut vtero iuncti, etiam in
retro maiores. ita vno venenari-
telo omne genus liquet, omne tin-
gitur in mortem; & mortem om-
nium auditorum auribus, aut le-
torum oculis renouandam, vt rot-
lam sint mortes quot oculi, quot
aures, cum in omnium oculis au-
ribus-

ribusque repetita cade cadat cui
detrahitur.

Et quaeritur si quid grauius à
Principe, si quid ab illius tribunali
venerit? & in mutuum sequimus
sanguinem ferocius. nisi fortè mi-
tior sit lingua gladio. crudelior
est. ille semel finit, hæc æternat,
nouisque perpetuò auctibus surgit
violentior, & quod oriente Sole v-
xore garrula culex erat, vicinorum
diuite incremento camelus in me-
ridie erit, in occidente Pyrenæi sal-
tus. quod aurora prima ouum v-
num fuerat, coniuge maritalis tha-
lami secreta retegente, cadente die
millia fuerunt: tam fœcunda ouo-
rum mater nocte vna maritus fuit.
& noxia plurimùm fœcundiùs
crescunt, insolenti auctu meliora
suffocantes. nec stat hæc improba
libertas in vno capite, ab it in po-
steritatem: tanquam si vno linguæ
gladio sequutura feces, in nec-
dum nata sauiens, vt in semi-
ne iam tum suo sentiat arbor,

X 6

necdum

necdum virgultum, necdum ca-
 dix. ita ante vitam vulnera im-
 pressa, ante venas fluit sanguis, an-
 te animam dolor adnatus. infelix
 homo! quo se tutabitur ab hoc en-
 se? non si in rupe sederit alta, in-
 fraq; sc nubeculae videat labentes, ful-
 mina, ignes, grandinem iaculan-
 tes; non si in profundo maris, co-
 toque cum lona tectus elementis;
 non si in denso, ipsisq; propè feris
 inaccesso nemore; non si in torri-
 da & arente eremo, inter mediet-
 atibus emedullatas arenas, solique
 Soli notas, nunquam effugiet hae-
 linguae iacula. sit licet velocior Ete-
 ro, Aquilonibus fugacior, sequen-
 tur fugientem, ridentque aquila-
 pennas, tigridis cursum, fontium
 supernè labentium impetum; ra-
 pidissimorumque fluminum flu-
 xum pigritiam arbitrantur & iner-
 tissimi corporis conchales ductus
 iam propugnacula, & quidquid
 hostilem fallit manum, extraque
 ferri metum natura aut ars potest
 frustra

frustra linguæ posuit. nihilque tam
densa asperaque septum rupe, ni-
hil tam altè abditum, tam in subli-
mi repositum, quod non momen-
to citius penetreret, audax, intrepidi-
da, fugere & pauere nescia, ignara
rubescere. mare nauigas? sequitur
nauigantem, seu te malacia, seu
decumani teneant fluctus; seu se-
cundo, seu aduerso raperis vento;
seu integra naui, seu tabula vehe-
ris; seu mergeris fluctibus, seu ludis
in equore. bella petis ciuilia? plus
linguas metue, quàm hostile fer-
rum. nam seu ciuium madeas san-
guine, seu ciuestuo, plus ensibus
timenda linguæ sunt, animam fo-
dicant; contentum corpore fer-
rum est. petis extera? adheret la-
teri comes, etiam in vltima barba-
rie senties presentem. Indos adi,
Chinas, Iapones, orbemque no-
num, aderit socia. terga dabis for-
tunæ ludibrium? plures te linguæ
quàm sequentur hostes. victor re-
dibis, & triumphis maior patriam

calcabis terram, hostium securus
 plures te prosequuntur lingue, &
 in medio triumpho, post tubatos
 hostes, in alta iam pace, vulneri-
 bus locum reperient. denso miles
 circumstet agmine, tegat umboni-
 bus; medias penetrabunt acies, &
 inter ferri minas sanguinem pota-
 bunt ducis dirissima sanguifuge,
 nunquam satiande. quid quod uec-
 cadaueri parcant? scruunt in mo-
 numenta, condunturque sepulcris
 ipsis; nec in illa requie requiem
 permittunt. ferrem, si inferno par-
 cerent, at ne poenis quidem facian-
 tur aternis. quasi leue omne tor-
 mentum sit in ignibus semper ar-
 dentibus, nisi iacula comitentur
 immitis lingue, que virulento
 morsu transadigant infortunatam
 animam. maius etiam narro ma-
 lum, & imprudentis audacie docu-
 mentum certum. non coelo par-
 cit, & vehementius etiam post co-
 ronam sequit, liuore pharetrata.

Tentat

Philosophus Christianus. 495

*Tentare, nefas! olim detrudere
mundo*

*Sidera, captivique Iouis transfer-
re Gigantes*

*Imperium, & victo leges impone-
re celo.*

par propè linguarum audacia. cœ-
lo iam adscriptos in bella vocant,
in inglorium pulverem, in lingua-
rum circum, & detraherent loco si-
quo modo concessum. ea vis ani-
mo, ea invidentię insolentia, te-
merario ausu cœlum petere, cœlo
iacula minari, cœlo inferre. & ty-
rannorum ferè ingenia sæviunt in
vivos; vbi ad mortem ventum est,
sævitia cum anima ponitur. sed &
ara illa Taurica

Tantum immolat: ulterius nil

Aut gravius cultro timet hostia.

Ita quæ videbantur implacabiles
ira, nunquam explenda odia, mor-
te corruunt; quæ etiam in inimi-
cissimis commiserationem prono-
cat, cogitantibus humana, nec
quidquam hosti evenisse quod
non

non ipsis possit. at insatiabilis hæc
linguæ improbitas cum funere vi-
detur nasci, cum morte reuiuifce-
re, roburque viresque cum cinere
induere. vt arbitreris antè vixisse
inermem, post funera armatam.
quasi pro clypeo illi sarcophagus,
pro galea sepulchralis lapis, pro
ense & iaculo cadauerina fascia sit.
sæua crudelitas sæuire in mortuos,
at scæminei pectoris, ferocire in
non repugnantem, in longè posi-
tum; vanissimæ mentis, prouoca-
re absentes & ultra mare positos;
ambitionis ridendæ, extra vulne-
ris spatia, extra metum dandi san-
guinem in longè positum hostem
insolescere.

Ex horum numero sunt qui in
conuiujs exercitus ducunt, castra
è thoro metantur, militem è thala-
mo mouent, quando cum hoste
conferendum, quando vallom
ducendum, quando acies, quantis
firmanda castra præsidijs inter po-
tula mero madidi docent, quibus
si ho-

si hostem ultra Apenninum ostendas, si inimica agmina ultra Pyrenæos posita, domos suas trepidi cogitant. sin propius inimicam acriem designaueris, in vicem humani coloris, pallor succedit infernis, perque vniuersa membra frigidus emanat sudor. vt de his iam tum decantatum arbitreris,

*Refugiet timido sanguen, atque
exalbescet metu.*

Hi omnes lingua prompti, factis segnes, plus semper ore quam manu circumferunt. Quare vbi videris ad maledicta expeditum, ad obloquia fortem, ad conuitia promptum, multa deuomentem, nullum impune transmittentem; cogita vanum, timidum, cui omne robur in lingua, cui in ore armamentarium, in labris enses & iacula sunt, cogita foemineo ingenio, iudicio nullo, vt cuius omnis sapientia natet in labris, omne ingenium hospitetur in ore, omnis eruditio peregrinetur in dentibus.

In

Eccl. 5. *In multis enim sermonibus inuenitur*
 Prou. 10. *stultitia. Et: In multiloquio non*
deest peccatum, qui autem moderatur
labia sua, prudentissimus est. Nec
ullum certius fatuitatis signū, nul-
la amentix testator hederā, ore so-
luto, lingua libera, quam nullum
coërceat franum, nulla teneant
vincula, quæque vaga licentia per
omnium domos, mores, vitam
studia grassatur improvida. huic
enim consilium totum in denti-
bis, deliberatio in lingua, iudi-
cium in labris fluctuat. & fere hæc
coniuncta: verborum multum, sa-
pientix parum; contumeliarum
multum, prudentix modicum; de-
tractionum multum, amentix plu-
rimum. plus namque loquuntur
quàm cogitant, deliberationes in
his dicta, consilia facta sunt. nec
potest esse consilio locus, vbi om-
nis Senatus in ore est: nec prudent-
ix, vbi omnis deliberatio in lin-
gua est. prouidentia nulla, circum-
spectio nulla, cum antè dicta quàm
cogitata

cogitata sunt, antè labia egressa,
quàm ingressa pectus.

Nihil etiam in republica nocen-
tius istis, nulla grauior pestis, nul-
lum presentius venenum, nullum
virulentius toxicū, nulla acerbior
calamitas, & plurimū in opti-
mos quoque fundunt venena, ia-
culantur virulentę linguę toxica.
Hinc cū aliqua diligentior sæculi
scrutatrix ornatum omnem cul-
tumque superuacaneum obseruat
libidinum inuitatorium esse, eo-
que nomine intra modestię se por-
tum recepit: tanquam si naufragio
erepta mari & navi repudium di-
xerit, exemplo de femine hypo-
crite audit. nec mirum: do-
let enim hostis tot in vna virgine
sperate mortis opera dirui, tot
damnationis titulos eradi: itaque
per famulas sibi linguas oppug-
nat, obsidet, si qua posset non
iam oculos concupiscentia feri-
re, aut animum secularibus ille-
cebris irretire, sed conuitorum
formi-

formidine euertere, obloquiis de
torquere.

Quod si quæ etiam tota in Dei
voluntatem concesserit, maturita-
temque suam illi sponsauerit, in-
surgunt linguæ, & melius aiunt, est
nubere quam vri: incendia sua
testantes, quasi ignibus astuant
omnes solis nuptiis restinguendis.
Et quale hoc bonum est, quod non
potest videri melius, nisi pessimo
comparatum? quodque non tam
bonum est, quam genus mali infe-
rioris, quod ab altiore malo obscu-
ratum ad boni nomen impellitur?
melius nimirum est vnum oculum
aurem, manum, pedem, quam duos
amittere. At verò quanto melius
nullum amittere, ita melius nec nu-
bere nec vri. cum solum nubere
melius sit, quia deterius est vri. sanè
hæ voces non veniunt nisi ab in-
genti fornace, qua astuant impro-
bæ hæ linguæ, *inflammata à gehennâ,*
quæ cum omnes suo metiantur ani-
mo, ignibus suis, scabie sua, eadem
remedia

Iac. 3.

remedia restinguendi ardoris prescribunt reliquis.

Sin alia murum sexui suo obstruxerit, ut nec suos emittat, nec alienos admittat oculos, sibi, Deoque soli nata, statim insusurrant: in hac inuenta voluntario se carceri includere? & quis carnem suam odio habuit? quis prudens renuntiavit gaudiis? audite Dominum? *Qui* ^{Ioan. 126} *amat animam suam, perdet eam: & qui odit animam suam in hoc mundo, in vitam eternam custodiet eam.* prudens negotiatio est aliquid amittere ut maiora lucreris, quod si corpus parietibus cingitur tanquam voluntaria custodia, omnia tamen spiritui patent. vagare spiritu, spatium spiritui licet, non per stadia opaca, aut porticus longas in quibus lasciuientium oculis & scurrilibus percutiantur linguis, viam deinde proponunt sibi non illam amoenam latamque que ducit ad interitum, sed arctam que ducit ad Deum. quam quoties deambulant, toties nullis

nullis parietibus concluduntur: et
 raris miseri, nihil crus sentit in ner-
 uo, nihil ceruix sub securi, nihil
 corpus in flamma, cum animus in
 caelo est. & quid vos speratis? de
 deliciis ire ad caelum? de papilio-
 nibus miles, ubi omnis duritia &
 imbonitas, expeditus & substi-
 tus, non de cubiculo in aciem
 procedit: etiam in pace campum
 decurrit, molitur fossam, bella pa-
 ti ediscit: ita Dominus tuas sepo-
 nit, agoni indurat, caelo parat, dum
 illas segregat ad strictiorem disci-
 plinam, ut robori aedificando va-
 cent: idem in athleticis iuuenies, con-
 tinentur a luxuria, a cibis lactiori-
 bus, a potu incundiore, tanto plus
 de victoria sperantes, quanto plus
 in exercitationibus laborauerint.
 & hi quidem ut corruptibilem co-
 ronam consequantur; illae ut aeter-
 nam. claustra pro palaestra inter-
 pretantes, ut ad stadium tribunalis
 bene exercitatae producantur. vir-
 tus duritia extruitur, mollitia de-
 struitur.

Arruitur. & temperat tamen Dominus omnem hanc exercitacionem ingentibus gaudiis, nam quæ maiora sunt, quàm quæ ab animo pacato, nullius sceleris conscio, nulla formidine fatigato, nullius curis anhelato, proficiscuntur? nihil hic metuit quia nihil sperat, nihil timet quia nihil ambit. soli Deo sponso suo iuncta. extra quem nulla illi delectatio, voluptas nulla.

Iuncta matrimonio fuit aliamors compare priuauit; nisi ad secundas euolauerit nuptias, sentiet has linguas. nullæ enim loquaces, otiosæ, vinosæ, quales ferè hæ linguæ, de vniuiratus bono bene loqui norunt. Deus enim talibus, Apostolo teste, venter est, ita quæ ventri propinqua.

Pœnitet aliquam errorum reperta veritate, pœnitet amasse, quæ non amat Deus: sacco proinde & cineri inuoluitur, animum memoribus deiecit, continuo linguæ.
satis

satis Deum habere, si corde & an
 mo suspiciatur, licet actu min⁹ fi
 hoc est saluo metu & fide, peccat
 salua videlicet castimonia man
 monia violare, salua pietate pat
 tibus venena temperare, addi
 salua venia in gehennam detra
 dum saluo metu peccatur. qu
 verò ineptum est delictorum ven
 am sustinere, & pœnitentiam fa
 gere. hoc est, pretium non exhib
 bere, ad mercedem manum emi
 tere: pœnitentiæ enim compen
 satione impunitatē promittit Deus.
 Additior aliquis poculis, com
 niis, lusibus lasciuioribus, num
 tium misit omnibus, Deoque fo
 gulam mactauit, pastumque iam
 potum non vt antè ventri, sed an
 mæ nouit, ieiuniis preces alens: n
 ille hisce linguis fatuus est. mira
 ris, cùm hisce potus & cibus De
 sit, venter cœlum, pulmo tem
 plum, aqualiculus altare, sacerdos
 coquus? apud quas fides in culina
 calcet, pietas in cacabis feruet, spe
 infer
 ctior
 obser
 cibus
 stolo
 nes tr
 in qu
 prehe
 lo aut
 Non
 potus.
 Ne
 deri c
 tia in
 has li
 & alu
 lum t
 quis c
 non p
 storu
 lent c
 meris
 tur, v
 tant l
 ti Oc
 nes i

in ferculis iacet. quibusq; ille sanctior qui conuinandi licentior, qui obsequandi pollucibilior, qui calicibus instructior. Verum ab Apostolo hæc veniunt, qui macelli claves tradidit, permittens esui omnia, in quibus & cellarum claves comprehendit. Non tamen, in macello aut cellis Dei, regnum inclusit.

Non est enim regnum Dei esca & Rom. 14. potus.

Neque sanè nouum cuiquam videri debet tam insolenti petulantia in optimos quosque insurgere has linguas dæmonis & ministras & alumnas. quis enim cum æmulum suum videt non patitur? aut quis oculus ferre potest, quæ mens non potest? ingentem cum delictorum funem secum trahant, velent omnes implexos; cum innumeris scelerum retibus contineantur, velent omnes implagatos. nant libidinibus tanquã in ingenti Oceano; dolent subductas nauis in portum. lasciuunt verbis, duran-

Y

duranturque fronte pudore ex
 to; hinc illa nata odia in verecun
 das genas, castos oculos. indor
 munt mensis & poculis, vt nisi no
 tes ebibât ieiuni sint: hinc ille vo
 ces, Sic diem ducam, sic noctem
 patera, donec

Iniiciat radios in mea vina Deum
 inde lior & deus Satyrus in om
 nem gulæ frenos induentem, in
 omnem cibi interdictionem, ma
 cerationem. neq; nouum tempe
 rantiam ab incontinentia & crapu
 la rideri. nimis magnum campum
 inuidentiæ virtus donat. intoere
 discrimen; quales nos ante cibum
 & vina, virgine etiam tum ore
 siue humana, siue diuina tractanda
 sint, si non mente cordeque multo
 valentiores promptioresque, quam
 cum totum illud domicilium in
 terioris hominis cibo refertam, vi
 noque inestmans premeditatorum
 efficitur fœditatum, in quo plane
 nihil iam in proximo superfit, qua
 ad lasciuam sapere, & in omnem
 diffon

diffundere libidinem, nulla ætatis
dignitatis, maiorum, posteritatis
opum, corporis animique pericu-
lorum habita ratione. & quotus-
quisque tunc meminit Dei, cum ip-
sum sibi hominem excidere solem-
ne est? hinc ergo illæ linguæ vino
madidæ ebria deruſtant verba, tan-
quam à recenti crapula in omnem
continentem. reliquas pari disqui-
ſitione virtutes cogita, videbis à pu-
gnantibus vitiis pari insolentia op-
pugnari. neque qui quâ in illas ar-
manit dexteram, niſi vitiis plenus.
reddit vas quod continet. arma ab
armamentario exſpecta quæ indi-
diſti. alia ſi ſperas falleris. idem de
maledicis hiſce ſuſurroribus ex-
ſpecta. quos ego tanquam Reipu-
blicæ peſtes in terrarum vltima re-
legandos cenſeo. ſauimus ferro
& tunc in latrones & fures. nulli
nocentiores calumniatoribus ſunt.
Super furem enim eſt confuſio & pœ- Eccli. 5.
nitentia: & denotatio peſſima ſu-
per bilinguem: ſuſurratori autem
Y 2 odium

odium & inimicitia & contumelia
 Scruimus securibus & igne in per
 duellionis reos, nulli perduelle
 criminatibus nocentiores tam
 scruimus in homicidas, in sacrile
 gos, raptores, incestuosos, ince
 diarios, omni poenarum genere
 à nullo propè scelere maiora tim
 ri, maiora dari damna possunt quam
 ab hoc vno. nullum proinde tu
 graue tormentum, non si magis
 homo taurus, quod æuari hinc
 sceleri possit. omnisq; in hoc cri
 mine crudelitas nimis benigna est
 omne enim carnificis ingenium
 superat. ferro & ignibus taure
 dum in hoc malum, & à radice
 uellendum. odit Rempub. qui per
 cit, hostis Dei est qui simulat.

Rom. 1. *imus sententiæ Apostoli: Imple
 omni iniquitate, plenos inuidia, con
 tentione, dolo, malignitate, susur
 rones, detractores, Deo odibiles, con
 meliosos, quoniã qui talia agunt
 ni sunt morte: & non solum qui ca
 ciunt, sed etiam qui consentiunt*

cientibus. Viderint qui in Repub-
lica hos ferunt qua pœna Apostolo
iudice feriendi. habemus & in-
terminantem Prophetam Regium:
Tota die iniustitiam cogitavit lingua Psal. 51.
tua: sicut nonacula acuta fecisti do-
lum. dilexisti omnia verba precipi-
tationis lingua dolosa. Propterea
Deus destruet te in finem, & euellat
te, & emigrabit te de tabernaculo
tuo, & radicem tuam de terra viuen-
tium. Etiam radice & semini inter-
minatur detractoria lingua. in re-
liquis sceleribus pœna cum delin-
quente finitur, in hoc etiam in ne-
potes abit. vt arbitrari possis leza-
belis progeniem. caue ab hac con-
tagione quisquis es, Acuerunt enim Psal. 139
linguas suas sicut serpentes: vene-
num aspidum sub labiis eorum. quis
cum serpente & aspide habitabit
securus? quis prudens iunget dex-
teras? Remoue à te os prauum; & de- Prou. 4.
trahentia labia sint procul à te. Om- Iac. 3.
nis enim natura bestiarum & volu-
crum, & serpentium, & ceterorum
Y 3 doman-

- domantur, & domita sunt à natura humana: linguam autem nullus hominum domare potest, inquietum molulum, plena veneno mortifero. venena tange, venena bibe, & audias sanus, valens, vegetus. sed & lingua ignis est, vniuersitas iniquitatis. omnis iniquitas tanquam in matrice sedem in hac fixit. fuge. etc.
- Iac. 3.** nim generatio hæc pro dentibus gladios habet. exacerunt gladium linguas suas. ne fide. plus non tantum aloës quàm mellis habent, sed plus necaturi toxicis. blandiuntur genis? lingua perimunt. & sub dentibus labris teguntur enses. nulli te horum crede. Si mordeat serpens in silentio, nihil eo minus habet qui occultè detrahit. de quo merito gloriatur David & exultatione in innocentia prætexit: Detrahentem secretò proximo suo, hunc persequabar. os enim illius abundauit malitia, & lingua illius concinnabat dolos. & serio monet: Ei qui uolat mysteria, & ambulat fraudulenter.
- Prou. 30**
- Eccli 1**
- Ps. 100.**
- Psal. 49.**
- Prou. 20**

& dilatat labia sua, ne commiscearis.

Vir namque impius fodit malum, &
in labiis eius ignis exardescit. pro-Prou. 16.

cul ab his ignibus etiam eminus ex-
stant, & ferè plus ardoris in re-
mota quàm in propinqua iaculan-
tur, & fidentiùs in illa noui eunt
Arantes. veriti enim pedem pedi
conferre, eminus vestigia lustrant,
telaque pauidi ex insidiis confici-
unt, diffusi apertò concurrere Mar-
te. insidiantur proinde calcaneis
nocentissimi scorpj. si quis ab-
sens, si quis longè positus, si maio-
ribus distentus, erumpunt hęc lin-
guz noctu tamen plurimùm vene-
na spargentes. ita tenebras qua-
runt dum figunt, dum offendunt,
vt securiùs mittant. nam cum sci-
ant multos simplices & rudes, &
de sola amulatione credulos, in-
stillant linguæ virus: ac primùm
trahunt adhuc caudam, nec palàm
venena propinant, sed miscent sa-
poratis, & dulcibus id malum in-
liciunt: itaq; primò quasi in vacuū

Y 4

flaget:

flagellant: propius deinde accedunt; haccine vera esse? non credam. maior illius virtus, quam in illam cadant tam indigna. sunt tamen qui constanter narrent, qui scribant. verum odia quid non possunt? & viri sunt à quibus habeo non è plebe. nec quisquam tantus in quo non aliquid quod merito reprehendas. dandum aliquid dignitati. & quæ non atrox quædam concessit viris etiam maximis? humana hæc sunt, virtutibus vitia misceri. & doleo bonæ fide hæc non à mulierculis, sed à viris magnis de illo viro & dici & credi, cui multis nominibus boni omnes obstridi: & ego non vitium debeo, quanquam non per omnia fidem adhibeam: nec vellem verbis hisce assensum præberis quibus nec ego præbeo, tantum scripta dictave narro. fides sit penes illos: vnum dicam. nollem dici. Ex his initiis, maxime fraudatores nacti curiosiores, ut ferè nouo-

nonorum auidi & magnorū æmu-
li sunt omnes, itur in apertum ma-
ledicentię campum, & plenis iam
habentis de curritur per hunc crim-
nationis circum. sub aliena tamen
plurimum persona, vt hoc tanquā
peregrino tecti mantello, nihil de
tua, sed de aliena penu produxisse
videantur, iacula de vicini phare-
tra. ita vulnera infigunt telo non
suo, manu sua; verbis non suis, lin-
gua sua: & tamen, si verum liceat,
& telo suo, & lingua sua, licet al-
terius tecta velo, tamquam nube,
quo potentiùs infigant ferrū, cum
incautiùs excipitur vt ab amica
manu & ore. cogita Abner dolo
percussus à loab: cogita Amasam
sub mentito oseulo gladio cor-
ruisse.

Et licet vera interdum narren-
tur, tamen si illa non nota passim,
crimine nimirum necdum vulga-
to; non est cuiusuis, quæ in illum
diem tecta, quæq; domesticis clau-
sa parietibus, in publicum, ac quasi
Y 5 solem

solem pulueremque deducere. ne
 que enim aut domini nos, aut iu-
 dices famæ nominisque sumus a-
 lienî, vteripere illud liceat, & in-
 rogare hac pœna delinquentem
 inflictiio pœnæ, diuulgatio est: quæ
 vna fama spoliatur sua qui delin-
 querat, famæ etiam nomini suæ domi-
 nus, quo exui à solo legitimo iudi-
 ce dominio poterat. idem vide-
 mus in omni pœna & crimine
 promeritus aliquis mortem, exi-
 lium, bonorum proscriptionem,
 nemo hunc priuatus aut exuat bo-
 nis, aut patria domoque pellat, aut
 morte mulctet. iudicis hæ partes
 sunt. Quòd si quis contra faxit, &
 iudicis non concessam sibi priuata
 auctoritate personam induat, legi-
 bus subiaceat, iisdemque cum de-
 linquente pœnis, idem de detra-
 ctore cogit. priuatus nemo delin-
 quentem fama spoliare potest spo-
 liat qui euulgat. vitâ illa compa-
 ratur, & apud plerosq; vita potior
 est. hæc enim si eripitur, maximè
 cum

cum priuata manu vni ferè eripitur, famæ direptio ab it in posteros, in sanguine, amicitia, aut quocunque vinculo iunctos, adeo vt in delinquente, innoxij plurimi puniantur, pœnæque partem ferant criminis infontes. hanc pœnam quæ in innocuos transit, nemo priuata auctoritate sine ingenti scelere irrogare potest. Iudex etiam non nisi matura cognitione, solidis certisque formata testibus. neq; coniecturis ludendum in re tanta, aut inani è suspicionibus nata narratione, magnitudo rei maiora certioraque postulat, vt rationis omnino pœna plectendi sint, quicunque aut nullo aut vano nixi fundamento, criminis etiam apud iudicem reum deferunt, aut propalant non testata. nã licet cui temerè impositum crimen est, iudicio purgetur, aut clara mendacis criminationis refectione, semper tamè impressum multorum animis vulnus manet, aut, superato licet vulnere, cicatrix,

priorem venustatem dedecorans,
aut vt minimum, vestigia quædam
timidæ mentis, cogitantis potuisse
aliquid tantæ delationi subfuisse;
inde diffidentia, & trepidationes,
anxij pectoris, restrictior fides, lan-
guidior estimatio, commendatio
frigidior, lentior fiducia, & verò
quod ab omnibus aut plerisque, cre-
ditum temeraria vulgatione, id nuntium
quam ab omnium animis eluere
quacunque etiam purgatione ac-
cedente. quæ nunquam tanta per-
nicitate omnium opplet aures,
quanta prior illa nominis famæque
diminutio, quocunque auctore, ma-
sculinave fuerit, sparsa. rem ferè
cogitamus, rem pensamus, cuius
gravitatem magnitudinem etiam
auctores lenti taciti que transimus,
nec quisquam satis acerbitatem mag-
nitudinemque ponderat, qui non
aliquando simili improbitate per-
cussus, damna linguarum tulit. il-
le expertus dicit quam altè sedeat
hoc malum; quam nulla medicatio
manu

manu publica priuatave in integrū
à tanto vulnere valetudo restitui
possit, etiam apud cordatos pro-
bosque: ita semper aliquod vesti-
gium magni aliquando vulneris,
omnis calumnia relinquit, quod
etiam nolentum animos occupat,
excluditq; fidentiam securitatem-
que priorem: euenitque his quod
intenebris, aut sanè quod caligan-
tibus oculis, licet in magna luce,
ambulantibus: timidè enim vesti-
gia premunt, licet manu aut bacu-
lo adiuti. ita vbi semel mens cri-
minationum nube cincta, luminis
sui radios repercussos tenerit, quo-
cunque die intercurrente, quocun-
que valido vento discutienda nu-
be nebulaque nato, aliquid è pristi-
no terroris, si non aliquid noctis
remanet, quod quamuis discussum
probissimus quisque optaret, me-
moria tamen præteritorum animū
non rarò pulsatur, territat, & suspen-
sum dubiumq; tenet, vt nō pariquo
antè fiducia in eum qui cōtumeliā
passus, rapiatur.

Huc accedit, quòd semel calumnia sparsa, per innumeros leuimento vagata, plurimorum occupauerit animos, ad quos fors nullum vnquam tempore purgationis nomen perueniet. nocitura enim que que opulento semper scenore incrementa sumunt, quantum verò insequens purgatio diluit, tantum imò cumulatione longè progressa priora serpunt, fecundioribus accessionibus diuitata. ita fit, vt dum pauci certioribus instructi meliora tanioraque credant prioribus depulsis, plures prioribus inhaerent aut quòd sequente depulsionis signari, aut quòd tam altè prima impressa, vt nullis quantumuis potentibus postumis euelli remediis valeant, validiùs primis inhaerentibus & de firmitate ac prioritate, sedè semel occupata, certantibus, à qua depellere non nisi Hercules sit dextera, ac nec illa ita eradet quæ cælata lingua tanquam chalybe animis tanquam incudibus, quæ propius

propius intuentibus, priorum, si non vestigia altè impressa, vmbrae tamen quaedam maneat, plenam lucem excludentes, aut sanè non admittentes hanc tam libero vt antè campo aut aera. Lusisse ad hoc credas Lyricum.

*Quo semel est iusbuta recens ser-
uabit odorem*

Testa diu

si expellas licet omni conatu, ta-
men vsque recurreret, si non res ipsa,
timor tamen, ac quaedam quasi ne-
bula, quæ quanquam non omnem
excludat Solem, aliquid tamen de
splendore eripit, & obfuscatur prio-
rem lucem, nec permittit tam cla-
ris vt antè radiis terram suam, ani-
mos dico, lustrari: subterlabentes
enim hæ nubes aliquid caliginis
interspargunt, nec patiuntur toto
ad nos corpore lumen descende-
re. omnium horum causa, pri-
mi seminatores, qui vicinum a-
grum tam densis superfemina-
unt zizaniis, vt optima quæque
domi-

dominumque felici fecunditate
 beatura à superfeminatis suffocentur.
 adhibe quascunque voles manus,
 antè vtraque euelles quam à zaniis
 purgabis. nimis enim validè implexa
 frugiferis maligna sunt.

Hiscè proinde superfeminatoribus
 quid publicè, quid priuatim debemus?
 cruces & ignem. prudens Respublica
 quæ non parca fœuire in illos, mederi est
 (& hec sola pietas fortiter à Republica accere)
 etiam ignibus in has leuis dei paleas,
 quando mitiora non profunt. ingens verò
 crudelitas est permittere vt liberè ac
 in qua volunt promiscuè grassentur,
 paullo post Rempublicam ipsam euertere
 in arma & ciuilia bella coacturi, in
 mutuum sanguinem. nam qui à priuatis
 nullo repugnante felicitate hęc mutuarum
 dissentionum inita tanquam maiorum
 moliminum fundamenta posuerunt,
 secundis successibus elati, & ab ipsa felicitate
 .ce au-

te audaciam sumentes, eadem in
Rempublicam audebunt. privato-
rum damna impune data, via sunt
ad publica. neque enim quisquam
primo ausu summa petit: nec ad
extrema scelera nisi per media de-
curritur: à tenuioribus animus in-
duratur ut assuescat depudere, au-
dere: inde vires sumit crescitque
audacia, & ad maiora citato cursu
properat, ad summa demum con-
scenurus, unde plurimum præcipi-
tio locus est. quem ergo videris
privatim multa moliri, in omnes
linguæ & verborum petulantia in-
surgere, multorum hinc inde no-
mina famamque spargere; hunc
tu cogitâta quacunq; occasio-
ne eadē publicè ausurum. ac ma-
iore etiam impetu; cum plus spei à
publica quiete turbata quàm à pri-
vata sperare meritò possit. cui quid
ego imprecer, nisi illud magni Re-
gis. *Non deficiat de domo crimina-* 1. Reg. 3.
toris huius leprosus, & cadens gla-
dio, & indigens pane, nec patitur
Domi-

3. Reg. 2. Dominus deduci canitiem eius *pa* bonis.
cificè ad inferos, eò quòd effuderit mo ei
sanguinem, vitam, famam, no septu
menque in omnem posteritatem rium
melioris se in pace, & posteritate dat in
nam maioris se in ludibrio pere
 Job. 20. *omnis xui. Deuoret illum ignis qui* contra
non succenditur: affligatur relinquitur non e
in tabernaculo suo. reuelabunt eum etum,
iniquitatem eius, & terra conseruetur verbo
aduersus eum. Detrahetur in die furoris Dei hac est pars impij à Deo Domi
& hereditas verborum eius à Domino dulla
hereditas venenantis linguarum, & lo viper
per aspidem & colubrum in toxicis ossa,
antis proximum suum. Maledictus pinqu
est sit pars eius in terra ad nimium rum.
calorem transeat ab aquis niuium: & in ge
vsque ad inferos peccatum illius. ob non p
liuiscatur eius misericordiae: dulce graui
do illius vermes: non sit in recorda male
tione, sed conteratur quasi lignum in dum
fructuosum. mentitus est enim in meri
animam suam, & euertit in dolorem & in
femitas virtutis. demolitus est vi terat
neam alienam, reddidit mala pro lius,
bonis rum

bonis, ideò non recedet malum de do-
mo eius. sed reddat illi Dominus
septuplum in sinu illius. imprope-
rium quod exprobrauit, alteri ca-
dat in verticem illius. inducat su-
per eum diem afflictionis, & duplici
contritione conterat illū Deus, quia
non est egressum de labiis illius re-
ctum, & completa est malitia eius in
verbo oris illius: suscipiat de manu
Domini duplicia, pro eo quòd eme-
dullauit animam proximi sui; in
viperio halitu oris sui, exsiccauit
ossa, & exsuccidauit carnem pro-
pinqui sui in aestu labiorum suo-
rum. extendit gladium labij sui
in generatione & generationem.
non pepercit lactentibus, nec vtero
gravidata, in nepotes protendit
maledicentiam suam, & in nec-
dum natos venena temperauit.
meritò detestentur illum nationes,
& in robore virorum fortium con-
teratur. sint in neruo pedes il-
lius, & in vinculis manuum sua-
rum, vescatur pane suo. non sit
qui

Prou. 17

Psal. 78.

Psa. 17?

Psa. 49.

qui misereatur pupillis eius, qui ne
 pepercerit semini aliorum in aere
 num: posuit enim laqueum pro-
 ximo suo in dolo, & extendit reti-
 oris sui, in mendaci astu labiorum
 suorum cepit illum, & circumue-
 nit animam illius in fallaci lenoci-
 nio letalium verborum: genę illius
 lotę sanguine, oculi veneno, exar-
 cuit dentes tanquam rhomphaam
 bis acutam, inuoluens illos riden-
 tibus labris vt nouaculam spongia
 in fraudem & interitum propinquum
 sui. non pepercit innocentia, non
 vidua, non pupillo; in innoxio
 capite furor illius, & in virtutis do-
 micilio ignis illius exardescit.

Videamus quid de talibus sente-
 rit Propheta: *Os peccatoris, & os
 dolosi super me apertum est. locuti
 sunt aduersum me lingua dolosa, &
 sermonibus odij circumdederunt me.
 & expugnauerunt me gratis. protulerunt
 vt me diligenter detrahebant mibi
 & posuerunt aduersum me mala pro-
 honis, & odium pro dilectione mea
 habe*

Pfal 108

habes detractorem regio penicillo
depictū, audi imprecantem: *Fiant*
dies eius pauci, filij eius orphani, v-
xor eius vidua. nutantes transfe-
rantur filij eius. & mendicent: & eij-
ciantur de habitacionibus suis. scru-
teretur fenerator omnem substantiam
eius, & diripiant alieni labores eius:
non sit illi adiutor: nec sit qui mise-
reatur pupillis eius. fiant nati eius
in interitum: in generatione vna de-
leatur nomen eius. fiant contra Do-
minum semper, & dispereat de terra
memoria eorum, pro eo quod non est
recordatus facere misericordiam. in-
duit maledictionem sicut vestimentū,
& intrauit sicut aqua in interiora
eius, & sicut oleum in ossibus eius.
fiat ei sicut vestimentum quo operi-
tur, & sicut zona qua semper praein-
gitur. Hoc opus eorum qui detrahunt
mibi, & qui loquuntur mala aduersus
animam meam. decurrit deinde ad
Dominum: Maledicent illi, & in be-
nedices: qui insurgunt in me, con-
fundantur: seruus autem suus leta-
bitur.

bitur. Induantur qui detrahunt mihi pudore: & operiantur sicut diploide confusione sua. confitebor Dominus nimis in ore meo, quia assistit dextris pauperis, ut saluam faceret à persequentibus animam meam. fortiter Ecclesiastes, & nimis veridica denuntiatione. Non tradent filij eius radices, & rami eius non dabunt fructum: derelinquet in maledictum memoriam eius, & dedecus illius non deletur. & agnoscent qui derelicti sunt, quoniam nihil melius est quam ambulare vias rectas, & calcare semitas virtutis, & in veritate labiorum suorum subuenire proximo, immunem se seruare à maledictia, & odio odisse omnem criminatorem, & mouentem os suum super proximo suo. similes illi sunt qui consentiunt operibus illorum, similiq; maledictione irientur. non sit æternum.

Et linguarum quidem harum sceleris magnitudinem ex eo colliges quòd

quod non vna cadat morte cui de-
trahitur: cum tot cadat quot audi-
tores sunt; adeoque tot interem-
ptores quot audiunt, tot carnifices
quot auditi criminis repetitores.
at hi innumeri propè sunt. transit
namque hoc linguæ venenum ad
millia, vt enim iniecta palex scin-
tilla, sic lingua maledica in audien-
tium animis. & vt flamma in acer-
uo lignorum arentium, sic omnis
lingua criminatrix in confesso cu-
riolorum. inde natum vt ab v-
no aut altero credulo auditore ad
innumeros res eat, nouis semper
austibus siluescens. hinc toties
periturus cui calumnia hæc strui-
tur, quoties nouo narratore res
vulgatur. Et omnis ferè crudelitas
vna contenta morte finem scuien-
di facit. vna hæc finem nescit, cum
omnium petitor linguis tanquam
gladiis, omnium oratione tan-
quam nouaculis, omnium la-
bris tanquam venariis draconum
ridibus.

rictibus. sub tot dentibus tanquam
 securibus qui cadit, quoties cadit
 noua semper morte, nouo delato
 re, noua infanda cede, nouo pec-
 cilliore insurgente; tot verò pec-
 cilloribus quot linguis. & ferent
 dum fortè, si tanquam mille ma-
 nus, mille linguarum armarentur in
 num, vnoque tempore sequerentur
 omnes, nec ultra cedis diem ite-
 crudelitas, verum noua semper ce-
 de grassari, tot nimirum quot
 omne quum vulgatoribus, sceleris
 est nulla poenitudine piandū, nec
 lis lacrymis eluendum, non si pro-
 fluant maria, aut scissis toto aethere
 nubibus cadant imbres: nulla poe-
 retractatione tollendum, ac vix
 la sui parte molliendum. serò ve-
 nenis remedia cogitamus, que
 scera, quae principes partes occu-
 parunt: idem in calumnia cogitamus
 vbi semel per linguarum traduce
 sequit, nulla industria damna repa-
 rabis, nullis fletibus, nullo cinere
 purgabis, nullis etiam laudibus
 damna

damnata semel dilues. onera quan-
tis voles : nulla illi compensatio
pariari potest, æquari nullum pre-
tium. credulum namque de facili
ingenium humanum, ad deterio-
ra aures habet patulas, ad alienas
laudes obseratas. conuitia in pro-
ximum plena manu iaculata, ple-
nis admittimus valuis; laudibus
vix rimæ patent. detractiones abi-
dè haurimus, ac quasi lactis menti-
bus, venientibus vltro occurrimus,
amplexamur toto corpore: laudes
vix exporrecto libamus digito, ar-
bitrari decedere nobis quidquid
accessit aliis. hoc veluti fundamē-
to semel iacto surgit omne maledi-
centiæ ædificiū, eo maiore moli-
mine quo quisque pronior in lau-
des suas rapitur, quarum alienis de-
tractionibus incrementa sperat, nec
diuite alia magis vena flumina sua
naturali solo arentia, turgescere,
aut certioribus posse accessionibus
putat crescere.

Vt hinc nullo iam negotio vi-
deas,

Z

deas,

deas, esse hanc in omni Republicam te
 in omni re priuata, pestem miferrea
 mam. nec posse saluam aut brum ia
 aut illam stare, saluis detractorum macula
 quibus optimus quisque, pessimus bra, cr
 inculpatisimus, nocentissimus mulas
 castissimus, impurissimus est: intere
 tra impurus, castus; nocens, in
 cens; malus, optimus est; ac
 quisque improbior, melior est. Qu
 mirare. oblectamur paribus, harum
 pinurque quadam morum simi da em
 tudine. crudelis crudeli gaud postho
 auaro auarus, libidinosus impo mediis
 in reliquis idem cogita. qui et timentia
 Rempubicam saluam volunt, tia pre
 florentem, tollant de medio factu expug
 xia hxc piacula, linguas non gis in
 aeternoque damnent exilio. qu decurr
 si quis etiam sibi, paci, animae impete
 suæ studeat, hostes habeat quæ storia
 quot viderit in calumnias prom quenti
 eadem enim ab illis speret, exde virule
 exspectet linguæ iacula; iidem aut o
 multò post petendus telis, quib adde
 alios vidit. heu fuge crudeles tum:

Republiam terras, non littoſ avarum, non
item miferream telorum ſegetem, non au-
rum iacula ſitientia, terramque
traſtorum maculantia tabo, ſed immitia la-
bra, crudeles linguas, inferni fa-
mentis mulas, corporum, fama, animarum
interemptrices, ignium admini-
ſtras, & ignium æternorum.

Quod ſi à venenariis viperarum
harum linguis impetum te ſenſe-
ris: ſi ab iniſtanti hac ſcorpiana cau-
da eminus tanquam de corporis
poſthumo vulneratum, licet in re-
mediis fors plurima ſint, tibi pa-
tientia & benefactorum concien-
tia præſidium erunt, quo in latentia
expugnas venena. tantoque ma-
gis in ſolidarum virtutum ſtadio
decurre, quanto ab hoc ſpiculo
impeteris magis: nulla certior vi-
ſtoria repetitarum virtutum fre-
quentia, qua tanquam ſcalpello
virulentas hæſce aut præſcindas,
aut obſtupere facias linguas.
adde Stoicum illud pronuntia-
tum: *Si quis ad te referat, ille de te*

maledicit, ne excusa qua dicuntur
 sed responde. ignorat ille & alia
 mihi adsunt mala: alioqui non
 hac diceret. nec pudeat ab illa
 la discere quod erit in salutem
 iam à venenis, a deo que ab
 scorpio contra scorpionum med
 mutuumur. adde Evangelicam
 lud: Si fuerit inimicus, ciba
 Rom. 12. si sitis, potum da illi. hoc enim
 ciens carbones ignis congeres
 caput eius. Noli vinci à malo,
 vince in bono malum. nulli
 pro malo reddentes. ergo bene
 tis malefacta vince, forte illis
 stilis improbitas repercussa, sup
 ante malitiam verecundia, stab
 aut errorem corriget, deterio
 meditata retractabit scelera, p
 que servabit linguas. cane quic
 que in excelsis aut in specula
 tus es, aut quem sua virtus et
 nolentem ducit ad magna, sub
 los hosce malevolentia cunicul
 ferè enim optimorum sumor
 que quorumcumque calcaneis
 PH
 aena h
 anqua
 ut dial
 per sce
 Aliorum
 quom f
 quo m
 qui si v
 imat vi
 ca, vnc
 morum
 gnescit
 victor c
 onferri
 pietatis
 ta, du
 nobilitis
 arte ta
 s imp
 ant, mi
 ipsa n
 rei i
 ente, c
 ar, sang
 ente re
 lud dic

ena hac per famulas sibi linguas
anquã per hamata spicula inpar-
tu diabolus, vt quos in præcipitia
per scelera non potuit impellere,
aliorum ore insurgens non in va-
uum flagellet. idque eo grauius
quo minus formidabatur malum.
qui si vulneri locum inuenerit, in-
imat virus quod properat in visce-
ra, vnde pristini excellorum ani-
morum sensus retorpescunt, lan-
guescit animi vigor semper antè
vicior dum cominus, & in aperto
conferre pedem licuit, acceditque
tietatis ac probitatis quædam nau-
ta, dum te vident in medio etiam
nobilitissimarum virtutum cursu ea
parte tanquam per obscurum no-
is impeti, qua minimè præcaue-
ant, minimeque merebantur. lam
ipsa mens incogitato pressa ma-
rei indignitate patientiam vin-
ente, oblita sui in ultionem rapi-
ar, sanguinem sanguine, dentem
ente repercussura: potestque hic
lud dici,

Tunc horrere comæ, sanguisq[ue] in
corde gelari,

Huc ferus atque illuc animû, p[er]
lentiaq[ue] irâ

Ora ferens, cûm tanta videt[ur]
bella parari.

inde in omnem iam partem p[ro]
uocatoria voces, & grande aliq[ui]
spumantes, minitantes.

O semper rimidum scelus
Ferte gradum contra campoq[ue]
rumpite aperto.

Et verò vidimus non raro v[er]
aliàs magnos, quos, siue innat[ur]
siue cælo concessos animos adm[ir]
tiaris, non carcer, non secures, n[on]
nes, vngulæ, bestix à virtutum
sonstantix linea deflexissent, v[er]
hoc venenato linguarum spicu
ingeminante scorpio virus, cæ
dille. & sanè nullum grauius
lum est viro cordato. magis em[er]
feriunt improuisa iacula, dep[re]
turq[ue] morbus intima, qui me
cum fugit sera remediatione. h[ic]

illi mœrores, depressus vultus, sub-
murmurata silentia, oculi deiecti,
& tabificum demum ossa etiam e-
medullans malum. eoꝛque poten-
tius validiusque cadunt tela, dan-
tur vulnera, sequiturque sanguis
quo ignoratus hostis tutò de lon-
guo ferit, ac tanquam denso te-
ctus nemore nocentius sævit.

Atque hinc suspiciones: ingens
malum, cum etiam in innocentes
& amica feruntur pectora, dum
dubia anxiaque mens hæret, & in
auctore errat suo, hostem sæpe pro
amico, amicum pro hoste delig-
nando; hinc iam crescente malo
nusquam etiam in alta pace sopor.
quoties deinde magnanima hæc
ora etiam fletibus natate repre-
hensum, quoties

Magnas latrantia pectora curas

insomnes videre noctes, pernigi-
letque noctibus dies additi cura-
rum ac dolorum focij? ac licet dis-
simulent gemitus, vulneraque
Z 4 irasque

irasque celent, vultus tamen ipse
 animi index, frons, oculi, pallor
 tia aut igne suo torrida ora, quod
 latet non raro produnt malum. ad
 taque imo ducta pectore suspiria
 ac ne in somnis quidem ignorata
 dum etiam incogitantem fugiunt
 vulnera, profundeque imbibita
 ram virus reregunt.

O omni maledicæ linguæ sequi-
 res aspice! palam hæc petunt atque
 ideo præcaueri possunt. illæ clau-
 insigunt venena, omni Parthia
 medicata damnosiores sagitta. vir-
 bone repelli hæc possunt, illis mel-
 lus resistit chalybs. nam quis A-
 chilles fugiet has Paridis manus
 omni crudeliores Boæ suæ. quæ
 aperto Marte bubalcos captat gre-
 ges. & quæ plurimo lacte rigua bo-
 est, eius se vberibus innectit, suc-
 coque saginata, depopulatis anti-
 malibus, regiones quas obsederit
 ad vastitatem cogit. sed notus hic
 anguis est, nec remedia Calabria
 ignorat, cui vernaculum hoc ma-
 lum

lum est. At illæ ubi quidquid est
melioris sanguinis clam exsuxe-
rint, nobiliore nominis vita im-
prouidos nesciosq; exuunt; & du-
bia medicamenta sunt, ac non ra-
rò etiam noxia, cum malum igno-
ratum. omnibus efferaiores An-
thropophagis Neurisq; qui licet
vidimas homines faciant, ossibus-
que focorum adoleant ignes, nil
tamen ultra cultum timet hostia,
& cecidisse semel, semel escatilem
factum satis est. verum ab hisce
linguis, mille in vno corpore ca-
des, dentes mille, vulnera mille. &
Neuri non ante dentibus sruunt,
quam relegata iam anima, & in
diem suum remissa: at hos

Vinoscelerantes sanguine fauces,
etiam inter risum iocumque repe-
ries. ita suavior hisce Anthro-
phagis è vino pectore integra etiã-
num anima potatur sanguis. omni
panthera dolosiores: quæ licet in
animalium greges stupidos obtu-
tu, secura populetur vastatione,

non tanto tamen artificio celare se
 potest, quin vestigia quædam, tan-
 quam futuræ cladis antecambula
 campis præfigat. at nocentissimæ
 illæ linguæ eo sæuius quo securius,
 eoque securius quo ignoratior
 plurimum, in totum grassantur,
 infiguntque malum etiam in po-
 steros abiturum. omni hyæna fal-
 laciore, quæ priusquam motum
 animalibus adimat, lustratione di-
 noscitur. at quis effugiet has lin-
 gulacas hyænas sub amica voce
 ferocientes? aut quis tutus per ho-
 sce iaculatos ignes incedet

suppositos cineri dolofo?

maximè dum sub serena fronte
 blandaque voce beneuolentiam
 mentientes rabiem tegunt, eo se-
 vituræ acrius quo fallunt tutius,
 quidquid nominis boni, quidquid
 speratæ gloriæ à radice euellentes,
 omni amphibæna pestilentiores,
 confurgit hæc in geminum caput
 serpitque tractibus circularis, su-
 bitque

bitq; arbores, è quibus vi maxima
turbinata penetrat animal quod-
cunque obuium fortuna fecerit.
at nostri illi in linguarum confur-
gunt millia, quibus turbinum mo-
re optimum quemque demoliantur;
& iucessu ferè improbitati re-
spondente. ita deteriora feliciùs
foecundiusque latioribus meliori-
busque proueniunt, sortiturque ci-
tationes optatos euentus improbi-
tas. omni immaniores basilisco;
quem auium nullam impune trans-
uolare, sibilumque illius etiam ser-
pentes perhorrescere tradunt hi-
storici. at maledicas illas linguas
oraque viperia, sibilosque vene-
narios insidiarum diffusos, nec pri-
mi quique omnium retro atatum
effugere potuerunt: adeò nihil il-
lis inausum; non sacrata Deo tem-
pla, deuotaque Numini loca. sed
& in mutuam sæuiunt perniciem
mutuo pertimescendi, vincitque
qui potentiore toxico sociũ ante-
uertit, ita nec mutuo securi, nec fida

mutuo dextra est. neq; vllum ho-
minum genus est, quod non ali-
quando tangant dolosa hec lin-
guarū fulmina. non sepulcris ma-
iorumque monumentis parcento
non cineri & pulueri, ac nec celo
iam donatis, non ipsi Deo. vt me
nō mihi liceat cum Lyrico,

Quid nos dura refugimus

Ætas? quid intactum nefasti

Liquimus? vnde

se hęc linguarum licentiosa imma-
ritas

Metu Deorum continui? quibus

Pepercit aris? ô vtinam non

Incude diffingas

hec noxia linguę iacula: avertas
a Christianis ceruicibus, a religio-
sis penatibus, ab ore tibi sacro
sanguineq; Christe tuo toties pur-
purato, toties diluto, toties medi-
cato! ô quando! at nescio an non
vires indies sumat, serpatq; fiden-
tius malum. vt non aberrauerit qui
inclamet:

Fecit.

Facienda culpa sacula

plebeium

*Primum iniquinaure & genus &
domos,*

Hoc fonte deriuata clades:

in primos quosque, religioneque
summos, nulla medicabile malum
hoc arte fluxit. dicam, & dicam
verè,

Ætas parentum peior auis, tulis

Nos nequiores, mox daturus

Progeniem vitiosorem.

ita augefcit hoc malum, viresque
cum ætate sumit. ô nonquam fa-
toranda rabies, quousque sceleri
pones modum tuo! tacerem si non
suirer sub virtutis pallio, sub zeli
stola, sub publici boni papillione,
speciosa nomina, crudele malum.
eoque crudelius quo sanctiora no-
mina. prætexuntur nimirum ve-
neno cauffæ, & feritati pulcro no-
mine præiudicatur. improberei no-
men probumque etiam facilius in-
cautos trahunt in assensum. dum
sub hoc fauo venena propinant,

duplici sequentes vulnere, in audientes, & in cuius caput venena ha-
temperarunt.

Maeste animo quisquis hęc pare-
ris, & ab Evangelio, a Christi
medica manu portionē cape. *Vice*
in bono malum. illius sacramentum
addictus hostibus par es, etiam
perior es. si silentio hanc grandie-
nem transieris, si contempseris, si
risu te vindicaueris, si indignos ar-
bitratus fueris, in quorum igna-
pectora contorqueas iacula; si fac-
mineos hosce lacertos non dignos
viroꝝ dextera iudicaueris. Quod
si pergant desauire, silentio pro-
tati, exurgantque in iras maiores
nocentioraque toxica: erit in salu-
tem. tantum ne cede, sed contra
audentiꝝ ito.

Serpens, sitis, ardor, arena,

Dulcia virtuti.

quanto magis hęc nocentes linguę,
quę nisi locum dederis, nec extre-
mam quidē feriunt cutem, & non
per

per ignes & enses itur in vitam, no-
menque aternitati commensuran-
dum? non à securibus & carnifica
pro veritate manu crescit gloria?
idem de his linguarum nouaculis
cogita. quæ licet quo altiùs spon-
gia sua integuntur, hoc validiùs
noceant, maiorem tamen gloriæ
materiam præbent. semel memen-
to nulla venire ex otio præmia. la-
cessita virtus virum suum ostendit.
quid si fluat sanguis, hient vulnera?
ne metue. Christum cælumque in-
tuere corona premet vulnera, pal-
ma sistet sanguinem. quid quòd
hic sanguis cæli semen est frumen-
tumque in horrea Domini repo-
nendum? nec pœnitebit te paullo
post huius luctû, cum senseris lon-
gè plus victoriarum quàm iniuria-
tum esse.

Quòd si retro etiam oculos in
omnem aetatem conieceris, à pri-
mordio hæc linguæ vulnera & iacu-
la leges. semper enim innocentia
patitur,

patitur, virtus impetitur. statim enim vt coli Deus cœpit, inuidiam religio sortita est. & quidem in Abelo à fratre; in Noe, in David à filiis; in Helia, Ieremia, Isaiâ, Zacharia ab Israël; in Ioanne ab Herode, cum contumeliosa cede legis ille & prophetarum clausula, in populo saluicę lucar trucidatur; in Christo Domino à Iuda & vniverso Israël. Quid ergo mirum si improbissimos quosque vt in hereticos Dei discipulos cœdem insurgant lingue? audi animantem, &

Matt. 10

quidem suo exemplo. Non est discipulus super magistrum, nec seruus super dominum suum. Sufficit discipulo, vt sit sicut magister eius: & seruo, sicut dominus eius. Si patrem familias Beelzebub vocauerunt, quanto magis domesticos eius? audi gratulantem & præmiantem. Beati

Matt. 5.

estis cum maledixerint vobis, & persequuti vos fuerint, & dixerint omne malum aduersus vos mentientes. Gaudete & exultate, quoniam merces ve-

stra
Deu
tore
vero
reare
& in
mas
nio p
pora
eator
dixer
suam
popu
die.
ebria
illo
prum
cusi
dit,
itine
deur
olem
daru
drag
leta
stod

stra copiosa est in caelis. Habes hic Deum ipsum idoneum pollicitatorem, fidelem sponforem, certum verumque remuneratorem. ne vereare. prior ille venena hec hausit, & inscripsit vincenti coronam. primus Samaritanus audiit, a demonio possessus, *seductor, homo vorax,* Matt. 11. *porator vini, Publicanorum & peccatorum amicus,* blasphemus. & edixerat hoc ante per Prophetam suam: *Factus sum in derisum omni Thren. cap. 3. populo meo, & canticum eorum tota die. replevis me amaritudinibus, inebriastis me absynchio.* & hec illi ab illo populo, propter quem Aegyptum decemplici castigatione percussit, cui & mare funditus profcudit, vt sicco illum pede intestino itinere transmitteret; rursusque redeunte natura stupentis vtrimque olementi, hostilem exercitum vndarum concordia obrueret; quadraginta annis indetrata & inobsoleta vestimenta ac calceamenta custodiens, terramque lacte & melle manans-

manantem, pro Ægyptiis ergastul-
 lis plagisq; concederet. atque hinc
 Isa. 5. ille voces: *Quid est quod ultra de-*
bui facere vinea mea, & non feci?
 quid nouum ergo, si & tu sentias
 spurcos hosce inuidentiæ afflatus
 de maleuolo ore erumpentes, cum
 nullum fuerit adeò noxium virus,
 quod non antè populus ille in Re-
 gem Deumque suum deuouerit.
 eadem proinde exspecta si iisdem
 vestigiis graderis, si sacramento il-
 lius teneris obstrictus, paresq; lin-
 guas è sceleratarum latebrarum scra-
 ram ambagibus venena intorquetes.
 tantum materiam nullam sug-
 gere tanquam paleam ignibus ido-
 neam. stet tibi conscientia bene-
 factorum, & insurgat quidquid ter-
 ris inferisque noxium. præbebunt
 tegetem messi cœlo reponendæ
 adnectentq; corollam capiti æter-
 naturam.

Interim prospice & vide cuius
 armatæ dexteræ inerme latus fidas.
 nec

nec tantum columbe simplicitatem, sed & serpentis indue prudentiam: videbis viperas illas in omni propè sermocinatione altè habitantes, per anfractus verba tua euoluentes, tortuosè prorumpentes, si fortè simplicem columbam & ad lucem viuentem deprehendant in interitum. suspectos etiam habe coram & in os in nimias tuas tuorumque laudes prorumpentes, multa spondentes, frequenti que iureiurando vtroneas sponiones firmantes, qui que præter consuetudinem blandius compellant, benignius que quam assolent operam industriam que suam promittunt. retia sunt, & dolosi aucupis insidie hic latent.

Quanquam quid cautiones has adhibeo? vno verbo. ita vive, palam, priuatim, ita loquere, vt nullius te aut facti aut verbi pœniteat. omnes videre audire possint omnes, quidquid vni, quidquid adeò cæcis mutisque parietibus

com-

commitis, in foro siue intra dome-
 sticos parietes confederis, idem e-
 sto. vni siue omnibus loquutus
 fueris, pro eodem habe, in vno o-
 mnes intuere. quòd si nihil erupe-
 rit quod erubescas in oculis summi
 iudicis, nihil erit quod cuiusquam
 pertimescas infidam linguam. fa-
 cies hoc, si cogitaueris nullum esse
 qui non aliquando ab amica in ad-
 uersariam partem transire possit,
 qui non à propugnatore à lauda-
 tore, oppugnator & improbator e-
 xurgat. Hoc si altè imbiberis, ni-
 hil cuiquam concedes quod enu-
 gatum nolles. magis autem si ita
 te comparaueris, vt nec in animum
 quid quam sciens volensque admi-
 teris quod solem lucemque vereat-
 tur, quod inimicos oculos, quod
 hostiles calamos aut linguas. Hoc
 denique Christianè est vitare, &
 philosophi verè Christiani est etià
 cogitationes suas tot naturæ clau-
 stris firmatas audere publicare or-
 be inspectore & iudice. quod per-
 facile

facile erit illi qui sua omnia etiam
mentium abditissima ad vindicem
Dei dextram & oculum compo-
suerit, tanquam si quo momento
fiant eodem iudicio illius ultimæ-
que ferendæ sententiæ subiicienda
forent.

Ille securus vivit nec inimica
veretur agmina, non linguæ ve-
nenarias acies, qui nihil commit-
tit ne in oculis quidem Dei pœni-
tendum, aut de quo necessum ha-
beat dicere, Nollem factum: qui-
que illius adeoque conscientia suæ
domesticæ plus erubescit testem iu-
dicemque; oculum, quam cuiuscunq;
hostis armatam in perniciem ma-
num; qui que in pœnitendis didi-
cit pudere, licet solus dense in or-
bem tegatur pariete; plusque ex-
horrescit vnius censorium Dei o-
culum, quam omnium qua patet
orbis mortalium.

Quod si super hæc omnia, eri-
gant se tamen viperae hæ linguæ,
venena à suggestore & impulsore
dæmone

demone mutuantes, perfer & ob-
 dura. erunt in salutē, erunt in glo-
 riam, & gloriā eternam. sed graue
 est falso impeti nec sentire, nec in-
 dignari, nec irasci. velles verē? quā-
 quam iustā habeas sentiendi, dolē-
 di fōrs & irascendi causam. ac ne-
 scis tunc præcipuam mansuetudi-
 nis laudem esse, cūm iræ causa in-
 stissima est? verūm quid potest illi
 graue accidere, qui nihil extra æ-
 ternitatis præmia cogitat? quis agri-
 cola indignatur si gratuitis aliorum
 manibus sterco ratio fiat? tu cogi-
 ta agrum tuum ab his linguis ster-
 corationibus fœcundari, licet tol-
 latur aliquid quod amœnitate sua
 transeuntium animos feriebat. at
 tu contemne hunc alieni oculi
 plausum, profutura illius exempla
 sectare.

Verūm contemneris, nec iam eo
 loco es quo soles. falleris. minus
 splendes. at plus diuitiarum o-
 pumque reclusisti in horrea. neque
 ille

ille ager optimus qui amcenissimus, sed qui fecundissimus est, qui horrea & torcularia implet, qui domini spem implet, aut etiam vincit, illique fructus reponit in annos. Hanc fecunditatem contemptus dabit si modo tuleris, si te primus non contempseris, animum maioribus natum non abieceris ad hæc iacula. Et quid vis? vires experire in aliorum contumeliis, nonne monemur non reddere *malum pro malo, nec maledictum pro maledicto?* neque quisquam hi nomen paravit. longè semper ad famam plus valuit transisse hæc spicula ut non sua.

At longius mala hæc serpunt & non nisi cum ruina finienda. durū hoc in innocente. malles in nocente? audi è gentilitate quendam. *Non recuso, si ita casus tulerit, luere pœnas ob honestum factum dum flagitiosissimum vlciscor.* Tu dicito, Non recuso hæc linguarum flagella, dummodo cœlo crescat gloria: at cre-

at crescere discas in Sanctis cœli
iam donatis, in Christo diuite spo
fore. tantum imitare patientiam
quorum in hias premio. triumphis
pariantur qui victoriis pares sunt.

Et in omni detractione, consci
entiam tuam consule, vide iustam
illi causam dederis, an secus. si de
disti, emendationi incumbe, &
gratias habe monitori, à quocum
que hæc animo profecta. si culpa
vacas, audi Apostolum: *Si quid pe
ccatum tuum, propter iustitiam, beati.*
cœlum intuere. breue est quod pe
teris, æternum quod speras. Deo
tantum te proba. sola enim boni
tas est quæ Deo bona, sola sancti
tas & iustitia quæ Deo sancta & iu
sta sunt. innumeris reliqua errori
bus patent. illius ergo de te sen
tentia innitere, reliquorum con
temne. deterrimus audias domi
modo illi placeas, sceleratus etiam
& impius, tantum illi probus &
pius esto, nec meritam præter op
nioni causam præbe improbatam
amula

in Pet. 3e

emula lingua venena in caput tu-
um iaculata est? tu hæc potentiori-
bus cogitationibus absterge: Chri-
sti sanguine, vulneribus, morte,
celorumque opibus, honore, gau-
diis. perfacile his noxia depelles,
omni toxico superior, omnium
invidentium ac æmulantium lin-
guarum subactor, omnis maledi-
centiæ victor.

Hæc te via breui ducet ad om-
nem virtutem, sæculi contemptum,
caelestium amorem. quo accensus
nō magis hominum de te verebe-
re iudicia, quàm nubem nix, ro-
re, pluvia, grandine sua gravidam
tediūq; minitantem. satis tibi erit
illi placere & illi soli: illiusque de-
te iudicia bona omni conatu am-
bire, complecti, venerari. nec la-
boribus modum finemque pone-
re, donec coniunctus illi, nihil iam
extra illum speres, nihil metuas,
nihil exspectes, vt dicere possis:

Vivo autem iam non ego, vivit verò Gal. 2.
in me Christus. Cui vivere vita est

Aa & vita

& vita sola. reliqua omnis
 mors potiùs quàm vita est, eoque
 miserior, quo mortem secum tra
 hit nullo suo finiendam, nullam
 claudendam.

CAPVT XI.

ADVLATIO. Intuere hic quæ
 ta venena iaculentur hac melle
 quæ ante minas interimunt, ante
 classicum iugulant, eo sceleratis
 quo irrepunt incautiùs: ita si
 amico osculo antè cadit Ab
 quàm siccam videat, vulnus se
 ciat. fugiet hoc malum quisquis
 pit. ingens enim & non medicabile
 toxicum latet sub hoc fauore
 mor, saporatis plurimum & dolo
 bus nocitura misceri. & veterum
 dicti, Quisquis in faciem laudat
 damnat, & grande iam tum
 ditatur malum; occasionemq;
 eius tempusque commodum, se
 sparget qui mentiebatur factu
 rum, deuomerque ridentibus